

Kalevelaisen Runokielen Seura

Vanhoihin toisintoihin perustuva Aulis Rintalan, Kalevalaisen Runokielen Seuran (KaRuSe) puheenjohtajan, korjaama surmaruno. Sen on säveltänyt dir. mus. Pentti Tynkkynen

Piispa Henrikin surmavirsi

Kasvoi ennen kaksi lasta,
ensimmäinen Englannissa,
toinen Ruotsissa yleni.
Herra sieltä Englannista,
se on Heinrich Hämeheh,
joka Ruotsissa yleni,
se on Eirikki kuningas.
Sanoi Heinrich Hämeheh
Eirikille, veljellensä:
"Lähtekäämme ristimähän
maita kastamattomia,
paikkoja papittomia,
tehkäämme kiviset kirkot,
kappelit rakentakaamme,
papin saarnoja sanella
kaiken kansan kuultavaksi!"

Sanoi Eirikki kuningas,
sanoin lausui, suin puheli,
Heinrikille, veljellensä:
"Älä lähde Suomen maalle,
paljon on sinne mennehiä,
ei paljon palannehia,
siellä on järvet jäätymättä,
joet juoksevat sulana."

Sanoi Heinrich Hämeheh
veljellensä Eirikille:
"Kierrän järven Köyliössä,
selviän sulista joista."

Pani varsan valjahisin,
orihille suitset suuhun,
pani ränget norsunluiset,
valjahat majavanluiset
hevon kaulan kahden puolen.
Kunnosti hevospelinsä,
reunat reessä kohdallensa,
eteen alttarin asetti,
reen perälle pienet kirjat.
Niin kohta ajohon lähti,
ajoi teitä talvisia
täydet kaksi vuorokautta,
eikä taukoa pitänyt.

Sanoi Eirikki kuningas
Heinrikille veljellensä:
"Jo tässä tulevi nälkä,
kun ei syödä eikä juoda
eikä purtua pidetä."

"Lalli on lahden tuolla puolen,
talo vankka niemen päässä,
siellä syömme, siellä juomme,
siellä purtua pidämme."

Saavuttuansa talohon
herra Heinrich Hämeheh
hevosille otti heinät,
paiskas penningit sijalle,
otti leivän uunin päältä,

heitti penningit sijalle,
vei olutta kellarista,
tarjosi rahan sijalle.

Siinä söivät, siinä joivat,
siinä purtua pitivät;
sitten lähtivät ajohon.

Kerttu, kelvoton emäntä,
pieksi suuta kunnotonta,
käytti kieltä kelvotonta:
"Kun tulee kylältä Lalli,
henkenne ei paljon paina!"

Kun Lalli tuli kotia.
niin Lallin paha emäntä
pieksi suuta kunnotonta,
käytti kieltä kelvotonta:
"Jo tässä kävi väkeä,
täss' on syöty, täss' on juotu,
tässä purtua pidetty,
viety heiniä hevosen,
hietaa annettu sijalle,
syöty leivät uunin päältä,
sijalle kivensiruja,
olut juotu kellarista,
santaa annettu sijalle."

Paimen kirkui kiukahalta,
parkui poika pankoltansa:
"Vaimosi puhuu valetta,
elä usko tuota naista!"

Vaan Lalli pahatapainen,
mies kovin pahasukuinen,
kohta keihäänsä kokosi,
piru suuren kirvehensä,
sukset seinältä sivalti,
lykkäsi lilyn lumelle,
työnsi kalhun kaljamalle,
hiihti herrojen perähän.

Sanoi orja uskollinen,
lausui parka palvelija:
"Jo kuuluu kumu takana,
vieläkö ajan hevosta?"

Sanoi Henrikki Hämehehen,
palvelijallensa pakisi:
"Jos kuuluu kumu takana,
elä aja enää hevosta,
elä karkaa konkarilta."

"Entä jos ne saavat kiinni,
vaikka vielä tappavatkin?"
"Poikkea nyt tien sivuhun,
kuuntele kiven takana.
Jos minut tavoitetahan
tai vaikka tapetahankin.
poimi luuni pois lumesta,
silkkisäkkihin sijoita,
se pane härän rekehen
härän Suomehen vedellä,
itseksensä astuskella.
Kussa härkä uupunevi,
siihen kirkko tehtäköhön,
kappeli rakettakohon,

papin saarnoja sanella,
kansan kaiken kuultavaksi."

Piispa joutui surman suuhun.
Vaan ei orja uskollinen
löytänyt lumen seasta
sormeaa ison isännän,
pyhän miehen peukaloo
kultasormuksen keralla.

Palasi paha kotia
keihäinensä, kirveinensä.
Orja kirkui kiukahalta,
palkollinen pankoltansa:
"Mistä mies lakin on saanut,
isäntä hyvän kypärän,
piispan hiipan, hirtehin?"

Lalli tuo murehissansa
lakin päästänsä nykäisi:
siihen hiukset kiinni tarttui,
nahka lähti pääläestä.
Kiskoi sormuksen korean:
lihat irtosi mukana.

Niin tämän pahantapaisen
piispan raukan raatelijan
tuli kosto korkialta,
palkka mailman valtiaalta.

Nousiaisten nummimaalle
vetohärkä tuo väsähti.
Siihen piispa peitettiin,
Hämeen herra haudattiin,
kirkkokin rakennettiin
pyhän Heinrichin nimehen.